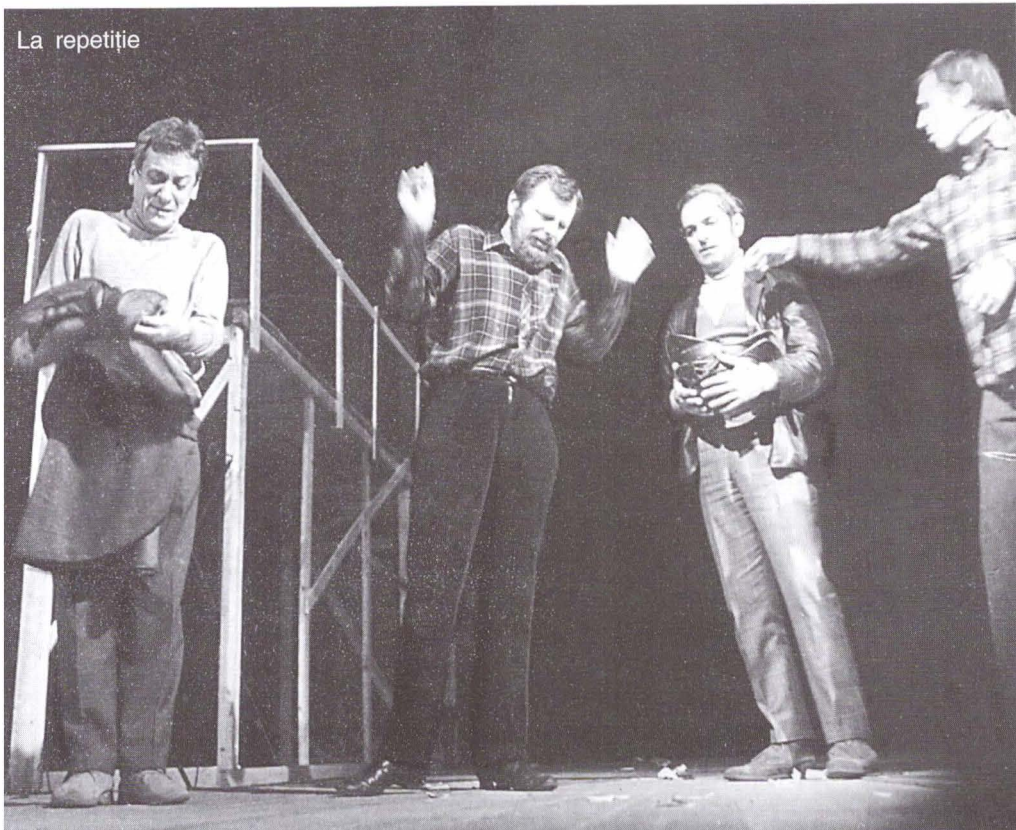

La repetiție

Lucian Pintilie și „Revizorul” său – 1972

Liliana MOLDOVAN: *Lucian Pintilie, precum bine știți și dumneavoastră, „Revizorul” de Gogol în gândirea dumneavoastră regizorală este foarte așteptat de public. Aș zice că e momentul să vorbiți despre viitorul dumneavoastră spectacol, despre felul în care ați gândit „Revizorul” pentru spectatorii anului 1972.*

Lucian PINTILIE: Da, e un lucru bine cunoscut, este un lucru absolut elementar, pe care îl știu și începătorii în materie de critică gogoliană, că opera lui Gogol se împarte în două categorii destul de distincte, chiar dacă ele se mai amestecă uneori. E vorba de o categorie a unui nivel de prelucrare a realului, foarte deschis și liber și simplu și direct, în care chiar dacă intervine elementul de mister, el intervine prelucrat după niște tipare, așa, folclorice, de imaginație colectivă, nu subiectivă cum va fi la a doua categorie, și deci misterul se integrează foarte firesc în acest tip de literatură directă. Există o a doua categorie, de literatură nu ermetică, dar care aparține categoriei fantasticului, în care există o altă tensiune a realului, categorie din care fac parte *Mantaua*, *Nasul*... Există foarte multe elemente în *Revizorul* care mă fac pe mine, dintr-un anume act arbitrar care este firesc oricărei adaptări, să îl trec mai mult în această a doua categorie de fantastic. Șocul lecturii

pe care l-am primit, de această natură a fost. Or, un spectacol cred că în primul rând trebuie să exprime șocul unei lecturi. În clipa în care un spectacol este doar interpretarea unei imagini colective, globale, comune, n-are nici un fel de interes. El trebuie să reprezinte un spectacol, după părerea mea... cum au fost spectacolele mele de până acum, mai bune, mai rele, ele reprezentau în primul rând șocul unei asemenea lecturi. De aceea, *Revizorul*, în viziunea mea, este expresia unui șoc de lectură care m-a făcut să trec *Revizorul* dintr-o categorie mai tradițională a literaturii lui directe, deschise, într-o categorie mai... de un mister înalt, de o fascinație a unui mister. Această convingere a mea că Gogol aparține categoriei fantasticului prin această piesă se vede în spectacol. Gogol face în această piesă una dintre cele mai puternice, dacă nu cea mai puternică dacă mă gândesc la Swift, analize ale răului. Răul este în această piesă concentrat, exemplar, hiperbolizat în niște forme paroxistice și foarte decise. El are și o mască socială extrem de precisă care se vede clar în spectacol, anume masca socială istorică a Rusiei țariste din secolul trecut. Ce se întâmplă cu această concentrare de rău? Răul în piesa lui ajunge la asemenea forme de intensitate încât devine de un imens firesc. Ajunge chiar la candoare. Nu se mai poate imagina nimic altceva dincolo de noțiunea răului care este totală și care înghite toate noțiunile posibile și le asimilează. Este cea mai formidabilă concentrare de rău, care se exprimă nemaipomenit de firesc. Acest lucru mi se pare că ține de o categorie a fantasticului. Al doilea lucru foarte important, semnificativ pentru modul în care Gogol analizează și prelucrează răul, este chipul în care el parcă azvârle această substanță a răului într-o mașină centrifugală unde o învârtește amețitor și unde obține un fel de decantare, de sublimare a răului, în așa fel încât la urmă ajunge la o sancțiune aspră, la o explozie a răului printr-un fel de imagini de Apocalips pe care o voi da eu în spectacol și la vidul absolut. La absența timpului. Pentru că limita superioară a răului trebuie să fie vidul absolut. Cum procedează el concret? El îl utilizează pe *Hlestakov*, și eu fac asta și mai mult, ca un personajiu... un amestec de concret și simbolic, în care greutatea cade pe simbolic. El acționează ca un element care agită răul și-l bagă în acest dans amețitor.

L.M.: *Înțeleg că v-ați situat în postura unui critic poate foarte critic, foarte lucid, atunci când ați citit opera lui Gogol și că opera de critică severă și acidă pe care el a făcut-o ați accentuat-o prin mijloacele spectacolului modern și al gândirii dumneavoastră foarte profunde, de altfel, asupra fenomenului teatral.*

L.P.: Eu cred că... asta am crezut-o de mic copil, că primul act de contact cu o operă este actul unui critic care înțelege la un nivel intelectual opera. Șocul se petrece la un nivel abstract și intelectual, iar după aceea trebuie să intervină celălalt aspect firesc, al spectacolului, al vizualizării, al exprimării de ritmuri, de spații.

L.M.: *De fapt, exprimarea unei atitudini.*

L.P.: Da, adică o atitudine care nu face nimic altceva decât s-o continue pe cea critică. De aia am o stimă foarte mare pentru critici. O stimă, o evlavie. Cred că avem critici excepționali în literatura română și vreau să continui ceea ce spuneam, că un asemenea dans de șocuri duce personajile până la plesnirea

tuturor corzilor, până la iminența crimei. Și în final, urmărind riguros o indicație a lui Gogol – „toată lumea tabără pe Bobcinski și Dobcinski“ –, eu duc această lume, cu corzile interioare plesnite de atâtea șocuri, la nivelul crimei. *Bobcinski* și *Dobcinski*, care sunt cretini inocenți, trebuie să poarte pe umerii lor fragili toată greutatea aceasta cumplită a răului. Și oamenii, într-adevăr, tabără pe ei și sunt gata să-i linșeze. Aici va interveni acea imagine de Apocalips, în care din nou eu urmez o indicație a lui Gogol, anume că toate personagiile devin ca niște stane de piatră, ca niște... intră într-un fel de crispare, cadaverică, așa. Cred că răul trebuie să suporte – care vă repet are o imagine socială foarte precisă – trebuie să suporte această sancțiune absolută. Pentru că limita la care răul există aicea impune o sancțiune de o mare severitate.

L.M.: *Cum ați vrea să înțeleagă cel mai simplu spectator din sală spectacolul dumneavoastră?*

L.P.: Aș vrea să se distreze din plin de această imagine și caricaturală și relaxantă a răului, pentru că răul arătat pe scenă provoacă imediat o distanță și o stare de superioritate, dar, în același timp, să provoace un fior adânc și tragic. Pentru ca să aibă dimensiunea integrală a puterii răului și să realizeze perfect necesitatea morală a sancționării lui.

Interviu transmis de TVR 1, la emisiunea „Scena“, în ajunul premierei cu *Revizorul* de Gogol.

Din spectacol